

Územná Agenda 2030

Budúcnosť pre všetky územia

ZHRNUTIE

#TerritorialAgenda
A future for all places

Prijatá na neformálnom stretnutí ministrov
zodpovedných za priestorové plánovanie, územný
rozvoj a/ územnú súdržnosť

1. decembra 2020, Nemecko

ZHRNUTIE Územná Agenda 2030

Narastajúce nerovnosti medzi územiaми a medzi ľuďmi, ako aj neudržateľný rozvoj dosiahli v Európe kritickú úroveň. Aby sme zabezpečili pozitívne perspektívy do budúcnosti pre všetkých ľudí, komunity a územia v Európe, je potrebná intenzívnejšia koordinovaná činnosť na všetkých geografických úrovniach a úrovniach riadenia. Je načas, aby sme lepšie porozumeli a primerane riešili územné dopady sektorových politík. Usilujeme sa prispievať k udržateľnému rozvoju a k udržaniu Európy pohromade.

Tento dokument predstavuje zhrnutie Územnej agendy 2030, na ktorej sme sa dohodli my, ministri zodpovední za územné plánovanie, územný rozvoj a/alebo územnú súdržnosť, v spolupráci s Európskou komisiou, Európskym parlamentom, Európskym výborom regiónov, Európskym hospodárskym a sociálnym výborom, skupinou Európskej investičnej banky a príslušnými európskymi a národnými združeniami, dohodli

Územná agenda zdôrazňuje dôležitosť a určuje orientáciu strategického priestorového plánovania a požaduje posilnenie územného rozmeru sektorových politík na všetkých úrovniach riadenia. Usiluje sa o presadzovanie inkluzívnej a udržateľnej budúcnosti pre všetky územia a o pomoc pri dosahovaní cieľov udržateľného rozvoja Európe.

Toto musí byť založené na:

- spoločnom porozumení, že potreby rozvoja a dopady budúceho rozvoja sa na rôznych územiach v Európe líšia, a
- spolupráci a koordinácii medzi územiaми, úrovňami verejnej správy, sektormi politiky a spoločenskými skupinami s cieľom riešiť zložité otázky a využívaní rozmanitého potenciálu.

Z tohto dôvodu definujeme dva hlavné ciele, Spravodlivá Európa a Zelená Európa, ktoré majú šesť priorít pre rozvoj európskeho územia ako celku, ako aj všetkých jeho území.

Pri revidovaní územnej agendy zmenila tvorbu politík a vyhladky na budúci rozvoj pandémie COVID-19. Keďže dopady a politické reakcie sa na jednotlivých územiach líšia v dôsledku rôznych podmienok, a tak pandémia ukazuje, že územia sú dôležité a že sú navzájom veľmi previazané. Územná súdržnosť by mala zohrávať dôležitú úlohu v procese obnovy. Politiky územného rozvoja a spolupráca na spoločných cieľoch sú nevyhnutné na zvýšenie odolnosti obcí, regiónov a krajín a zároveň na posilnenie ich procesov obnovy.

Prečo musíme konať

Zrevidovali sme územnú agendu, ktorá sa začala v roku 2007 a bola aktualizovaná v roku 2011, a zohľadnili sme nedávne správy Európskej komisie, Európskeho výboru regiónov, skupiny Európskej investičnej banky a programu ESPON.

Európa má veľa rôznych druhov území, ako sú napríklad regióny hlavných miest, metropolitné oblasti, malé a stredne veľké mestá, prímestské oblasti, vidiecke oblasti, vnútorné periférie, okrajové regióny, najsevernejšie oblasti, riedko osídlené oblasti, ostrovy, pobrežné oblasti, horské oblasti, najvzdialenejšie regióny, cezhraničné regióny, makroregióny, oblasti demografického poklesu a oblasti hospodárskej transformácie a priemyselnej transformácie. Tieto územia majú veľmi odlišný rozvojový potenciál a výzvy. Na všetkých úrovniach, a to od miestnej až po celoeurópsku, sa zväčšujú hospodárske a sociálne rozdiely medzi územiami a medzi ľuďmi, ako aj environmentálnymi rizikami a tlakmi. Príčinou nárastu týchto rozdielov sú poháňané úspormi z rozsahu, nevyváženým prístupom na trhy a kvalifikovanou pracovnou silou, ako aj rozdielmi v kvalite riadenia a verejných služieb. Okrem toho väzba toky medzi územiami, najmä pozdĺž koridorov, navyše ovplyvňujú možnosti realizácie potenciálu alebo reagovať na výzvy.

Kvalita procesov verejnej správy a riadenia jedôležitou prierezovou zásadou pre miestny, regionálny, národný a európsky rozvoj. Je dôležitá pre blaho spoločnosti a je predpokladom dlhodobého udržateľného nárastu životnej úrovne, investícií, sociálnej dôvery a politickej legitimacy.

Je potrebné konať, pretože ľudia a územia sa od seba vzdávajú, v dôsledku čoho narastá nerovnováha a nerovnosť, napríklad v oblastiach:

- kvality života
- služieb všeobecného záujmu
- demografickej a spoločenskej nerovnováhy
- digitalizácie a štvrtej priemyselnej revolúcie
- zamestnanosti a hospodárskeho rozvoja
- vzájomných prepojení medzi územiami
- globálnej začlenenosti

Je potrebné reagovať na narastajúci tlak týkajúci sa udržateľného rozvoja a zmeny klímy, napríklad v oblastiach:

- zmeny klímy
- straty biodiverzity a využívania pôdy
- kvality ovzdušia, pôdy a vody
- bezpečnej, cenovo dostupnej a udržateľnej energie
- spravodlivej transformácie
- obehových hodnotových reťazcov
- prírodného, krajinného a kultúrneho dedičstva

Územné priority Európy

Spravodlivá Európa, ktorá ponúka perspektívy do budúcnosti pre všetky územia a všetkých ľudí

VYVÁŽENÁ EURÓPA

Lepšie vyvážený územný rozvoj využívajúci rozmanitosť Európy

- rijmeme opatrenia na podporu spolupráce , susedstiev, komunit, obcí, okresov, regiónov a členských štátov pri reagovaní na globálne spoločenské výzvy a zlepšovanie podmienok na prácu, život a podnikanie na všetkých územiach, ako aj pri posilňovaní sociálno-ekonomickej prosperity, inovačných kapacít, pozícií v globálnych hodnotových reťazcoch a globálnej konkurencieschopnosti v celej Európe.
- Vyzývame tvorcov politik na všetkých úrovniach, aby podporovali polycentrické modely rozvoja, ktoré dávajú priestor každému územiu. Prijmeme opatrenia, aby sme subjekty s rozhodovacou právomocou na všetkých úrovniach riadenia, aby využili jedinečný potenciál území so špecifickým geografickým charakterom a primeranými riešeniami obmedzení týchto oblastí prostredníctvom integrovaných a kooperatívnych prístupov.

FUNKČNÉ REGIÓNY

Konvergentný miestny a regionálny rozvoj, menšie nerovnosti medzi územiaми

- Budeme sa usilovať viesť dialóg so subjektmi s rozhodovacou právomocou vo veľkomestách a v mestách všetkých veľkostí, s cieľom upltniť integrovaný viacúrovňový prístup k riadeniu. To znamená zapájať ľudí z rôznych úrovní riadenia, najmä z miestnej a regionálnej úrovne, ako aj rozmanité sektory politiky a spoločenské skupiny.
- Budeme spolupracovať so subjektmi s rozhodovacou právomocou na miestnej a regionálnej úrovni s cieľom posilniť spoluprácu na dlhodobých miestne orientovaných stratégiách a zaoberať sa udržateľnými funkčnými prepojeniami medzi susednými oblasťami.

CEZHRANIČNÁ INTEGRÁCIA

Jednoduchší život a práca naprieč štátnymi hranicami. Prijmeme opatrenia zamerané na začlenenie stabilnej cezhraničnej, nadnárodnej a medziregionálnej spolupráce do makroregionálnych, národných, regionálnych a miestnych stratégií rozvoja. Takisto v prípade potreby budeme podporovať vypracovanie nových strategických dokumentov a spoločného rozvoja za účasti občanov z rôznych štátov.

- Zintenzívime dialóg s tvorcami politik na všetkých úrovniach riadenia s cieľom koordinácie vnútroštátnych sektorových politik medzi krajinami a odstránenia existujúcich prekážok v spolupráci.

Zelená Európa, ktorá chráni spoločné živobytie a formuje transformáciu spoločnosti

ZDRAVÉ ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Lepšie ekologické živobytie, klimaticky neutrálne a odolné mestá, veľkomestá a regióny

- Podporujeme rozvoj riešení blízkych prírode, ako aj sietí zelenej a modrej infraštruktúry, ktoré prepájajú ekosystémy a chránené oblasti v politikách územného plánovania, priestorového manažmentu a iných politikách, a vytváranie nových nástrojov krízového riadenia na zvýšenie bezpečnosti a odolnosti území.
- Budeme rešpektovať prirodzené limity spoločného živobytia Európy a zvyšovať odolnosť všetkých území, ovplyvnených zmenou klímy.
- Budeme sa zameriavať na posilnenie informovanosti a posilňovanie postavenia miestnych a regionálnych komunít na ochranu, obnovu, využívanie a opätovné využívanie ich (zastavaných) prostredí, krajín, materiálneho a nemateriálneho kultúrneho bohatstva a iných jedinečných hodnôt prostredníctvom nástrojov politiky súdržnosti EÚ, politiky rozvoja vidieka, priestorového plánovania alebo akýchkoľvek iných nástrojov, ktoré okrem iného zlepšujú integrovaný územný alebo miestny rozvoj.

OBEHOVÉ HOSPODÁRSTVO

Silné a udržateľné miestne hospodárstva v globalizovanom svete

- Podporujeme transformáciu Európy na obehové hospodárstvo a vytvorenie miestne orientovaných procesov priemyselnej symbiózy, pričom je takisto potrebné zohľadniť potrebu udržateľného využívania pôdy a zeme.
- Podporujeme rozvoj miestnych a regionálnych stratégií obehového hospodárstva, ktoré prepájajú miestne a svetové hospodárstva.
- Podporujeme posilňovanie inovačných kapacít vo všetkých regiónoch vrátane miestnych stratégií pre energetickú transformáciu a opatrení v sektore výstavby, dopravy a biohospodárstva.

UDRŽATEĽNÉ PREPOJENIA

Udržateľná digitálna a fyzická prepojenosť území

- Vyzveme zainteresované strany, aby začali dialóg o potrebe primeraného prístupu k vysokorýchlostným pevným a mobilným komunikačným sieťam na všetkých územiach a potrebe digitálnej infraštruktúry s nízkou uhlíkovou stopou a malým vplyvom na ľudské zdravie.
- Ďalej budeme zlepšovať prepojenia medzi regionálnym plánovaním a rozvojom transeurópskych sietí (TEN), a to najmä pozdĺž koridorov základnej siete. Prepájanie všetkých území s hlavnými dopravnými uzlami podporuje medzinárodné obchodné spojenia a prináša príležitosti pre miestny rozvoj.
- Vyzývame plánovačov v rámci priestorového a dopravného plánovania, aby skúmali nové spoločensky a environmentálne progresívne modely pre miestnu

a regionálnu mobilitu ako službu a spolupracovali na multimodálnej dostupnosti mestských centier a v mestských centrách, ktorá je šetrná k životnému prostrediu.

Realizácia priorít

Priority vyjadrené v Územnej agende 2030 musia byť podporované opatreniami zainteresovaných aktérov. Iba tak je možné náležite riešiť priority územnej agendy a obavy týkajúce sa priestorových nerovností a prechodu na uhlíkovo/klimaticky neutrálne hospodárstvo. Spolu s týmito opatreniami mali posilniť:

- viacúrovňové riadenie,
- miestne orientované prístupy,
- koordinované územné vplyvy a súdržnosť sektorových politík,
- spoluprácu medzi územiaми,
- územnú súdržnosť na európskej úrovni,
- územnú súdržnosť na cezhraničnej, nadnárodnej, medziregionálnej a intraregionálnej úrovni a
- príspevky členských štátov a susedných krajín k územnej súdržnosti.

Pri platňovaní územnej agendy sa vychádza z neformálnej viacúrovňovej spoluprácu medzi členskými štátmi, orgánmi na nižšej ako národnej úrovni, Európskou komisiou, Európskym parlamentom, Európskym výborom regiónov, Európskym hospodárskym a sociálnym výborom, Európskou investičnou bankou a inými príslušnými aktérmi. Pri uplatňovaní územnej agendy by bola prínosná spolupráca so aktérmi, zodpovednými za mestskú agendu, novú Lipskú chartu, úniijnú politiku súdržnosti a rozvoja vidieka, vykonávanie Plánu obnovy pre Európu a makroregionálnej stratégie EÚ, ako aj stratégie pre morskú oblasť.

Aktivity zamerané na vykonávanie územnej agendy možno realizovať na akejkoľvek úrovni riadenia a môžu mať rôzny charakter a zameranie. Od každého kľúčového aktéra sa vyžaduje, aby zaviedol Územnú Agendu v rámci svojho riadneho mandátu.

S cieľom podnecovať k spoločným opatreniam v celej Európe pilotné opatrenia demonštrujú, testujú a rozvíjajú postupy, ktoré prispievajú k dosahovaniu priorít územnej agendy. Vyzývame všetkých, aby pozorne sledovali tieto činnosti, inšpirovali sa nimi a navrhovali nové opatrenia.

Nadväzujúce opatrenia

Žiadame nadchádzajúce predsedníctva Rady EÚ, aby vykonali následné opatrenia v súvislosti s Územnou agendou 2030 a ďalej posilňovali komunikáciu o nej, jej uplatňovanie a riadenie. To sa týka:

- komunikácie o pokroku v uplatňovaní územnej agendy a pri príležitosti 25. a 30. výročia Európskej perspektívy územného rozvoja (1999) v rokoch 2024 a 2029, ako aj 20. výročia územnej agendy (2007) v roku 2027,
- uplatňovania územnej agendy vrátane diskusie o pokroku, ako aj o pilotných činnostiach,
- riadenia so zameraním na zhodnotenie situácie v roku 2024 vrátane vyhodnotenia systému riadenia, pokroku v realizácii a relevantnosti priorít. Toto bude prebiehať v súvislosti s prípravami na politiku súdržnosti EÚ po roku 2027. Vyzývame predsedníctvo Rady EÚ v prvej polovici roku 2025, aby zorganizovalo neformálne stretnutie ministrov, na ktorom sa bude informovať o potrebe vykonania rozhodnutia o možnom obnovení Územnej agendy 2030.

Sledujte proces uplatňovania na webovom sídle
territorialagenda.eu